

ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUTYÖRYHMÄ, 4. KOKOUS

Aihe: Kunnaneläinlääkärien palkkausjärjestelmä, kuntien maksamat matkakorvaukset, työaikain soveltamisen vaikutus kunnaneläinlääkärijärjestelmään, eläinlääkärien saataavuus

Aika: 15.10.2020 klo 13–16

Paikka: Skype

Osanottajat:

MMM: Taina Aaltonen pj, Johanna Wallius, Kajsa Hakulin, Outi Korhonen siht.
VM: Janne Öberg
Kuntaliitto: Kaisa Mäntynen
KT: Jenni Aaltonen, likka Niinimaa
MTK/SLC: Leena Suojala
AVI: Jani Soini
SELL: Katri Kiviniemi, Elias Dahlsten
HY: Janne Lundén
KKV: Mia Salonen
Ruokavirasto: Terhi Laaksonen, Tiina-Mari Aro
SEY: Sanna Hellström

1. Järjestäytyminen ja edellisen kokouksen muistio

- Puheenjohtaja avasi kokouksen ja totesi, että varajäsenetkin saavat osallistua kokouksiin. Puheenjohtaja totesi, että edellisen kokouksen muistio on valmistunut ja lähetetty jäsenille, mutta jos siinä todetaan vielä joitain virheitä, asiasta voi ilmoittaa työryhmän sihteeristölle.

2. Työaikalaki ja praktikkokunnaneläinlääkärit (taustamuistio ja esitys Outi Korhonen)

Kysymykset ja kommentit:

- Ei kysymyksiä tai kommentteja.

3. Kunnaneläinlääkärien palkkausjärjestelmä (taustamuistio ja esitys Outi Korhonen)

Kysymykset ja kommentit:

- SELL, Katri Kiviniemi: Praktikkoeläinlääkärit eivät ole yrittäjiä, vaan hoitavat virkatehtäviä myös eläinlääkäripalvelua tarjotessaan.

4. Kunnaneläinlääkärien palkkausjärjestelmä ja työaikalain soveltaminen praktikkokunnaneläinlääkäreihin (puheenvuoro KT, Jenni Aaltonen)

Kysymykset ja kommentit:

Kuntaliitto, Kaisa Mäntynen: Jos kunnaneläinlääkärien yrittäjäasema puretaan ja laskutus siirtyy työnantajalle, ympäristöterveydenhuollon yksiköille syntyy laajasti laskutustehtäviä. Onko kustannusten suuruutta arvioitu?

Vastaus (KT, Jenni Aaltonen): Palkkausjärjestelmän muutos edellyttää uutta hallinnollista kokonaisuutta ja synnyttää hallinnollisia kuluja, joiden suuruudesta ei ole vielä käsitystä.

MTK/SLC, Leena Suojala: Palkkausjärjestelmän muutos aiheuttaa kustannusten kasvua sekä työnantajan että asiakkaan osalta. MTK/SLC suhtautuu varauksellisesti palkkausjärjestelmän muutokseen.

SEY, Sanna Hellström: Valvontamaksujen perimisjärjestelmä johti kustannusten kasvuun. Järjestelmää uudistettaessa kannattaa pyrkiä yksinkertaiseen järjestelmään. Nykyisessä järjestelmässä on tiettyä yksinkertaisuutta, mikä toisaalta johtaa siihen, että kunnaneläinlääkäriin työmäärä on erittäin suuri.

Kuntaliitto, Kaisa Mäntynen: On arvioitu, että kunnaneläinlääkäreitä tarvittaisiin noin puoli-toistakertainen määrä nykyiseen verrattuna, jos palkkausjärjestelmän muutos toteutuu. Tämä vaikuttaa selkeästi kustannuksiin.

Kunnaneläinlääkärien palkkausjärjestelmä ja työaikalain soveltaminen praktikkokunnaneläinlääkäreihin (puheenvuoro SELL, Katri Kiviniemi)

Kysymykset ja kommentit:

Kuntaliitto, Kaisa Mäntynen: Onko yleistä, että yhteistoiminta-alue on laajempi kuin nykyisin vaadittu 10 htv, eli hoidetaanko esim. päivystyksen tai eläinlääkintähuollon hoitamista usean yhteistoiminta-alueen yhteistyönä?

MTK/SLC, Leena Suojala: Käytännöt vaihtelevat alueittain.

SELL, Elias Dahlsten: Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueella on eräiden yhteistoiminta-alueiden välisiä päivystysjärjestelyitä.

Myös AVI, Jani Soini ja SELL, Katri Kiviniemi totesivat, että erilaisia päivystysjärjestelyitä on olemassa.

MTK/SLC, Leena Suojala: Millainen kunnaneläinlääkäriin tulonmuodostus on niissä SELLin skenaarioissa, joissa on arvioitu kunnaneläinlääkärien siirtymistä kokonaispalkkausjärjestelmään?

SELL, Katri Kiviniemi: Lähtökohtana olisi palkan muodostuminen kiinteästä palkasta ja suori-tekohtaisesta osiosta, kuten lääkäreillä ja hammaseläinlääkäreillä.

MTK/SLC, Leena Suojala: Kunnaneläinlääkärien virkoja on haastavaa saada täytettyä, koska tulot jäävät liian vähäisiksi. Työaikalain soveltaminen ja palkkausjärjestelmän muutos voivat laskea tuloja entisestään.

5. Kuntien maksamat matkakorvaukset (taustamuistio ja esitys Outi Korhonen)

Kysymykset ja kommentit:

- Ei kysymyksiä tai kommentteja.

6. Eläinlääkärien saatavuus (esitys kyselyjen perusteella Kajsa Hakulin)

Kysymykset ja kommentit:

- MTK/SLC, Leena Suojala: Onko vain työsidosnaisuus vai myös palkan suuruus sen taustalla, että praktikkokunnaneläinlääkärivirat eivät houkuttele ainakaan nuoria eläinlääkäreitä?
- SELL, Katri Kiviniemi: Houkuttelevuuteen vaikuttaa sekä työsidosnaisuus että palkka. Puolet Eläinlääkärilehdessä julkaistuun perehdytyskyselyyn vastanneista nuorista eläinlääkäreistä oli kertonut, että heidän intonsa tehdä kliinistä praktiikkatyötä oli laskenut ensimmäisen praktiikkakesän aikana. Järjestelmää onkin muutettava etenkin nuorten eläinlääkärien vuoksi.

7. Keskustelu päivän aiheista, erityisesti

Pitäisikö nykyinen kunnaneläinlääkärien palkkioita ja korvauksia koskeva pykälä (19 §) säilyttää eläinlääkintähuoltolaissa, vai pitääkö olla mahdollisuus sopia myös muista palkkaustavoista?

Mitä mahdollisia positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia muillakin valittavissa olevilla palkkaustavoilla voitaisiin saavuttaa?

Miten työaikalain soveltaminen praktikkokunnaneläinlääkäreihin vaikuttaisi tarvittavien virkojen määrään verrattuna nykytilanteeseen, ottaen huomioon virkaehtosopimukseen sisältyvät vapaapäivät ja lepoajat?

SELL, Katri Kiviniemi: Pitää olla mahdollisuus sopia myös muista palkkaustavoista. Suomen eläinlääkäriliiton näkemyksen mukaan kunnaneläinlääkärien tulee siirtyä työaikalain ja kokonaispalkkausjärjestelmän piiriin. Kunnaneläinlääkäreillä ei ole tosiasiallista työaika-autonomiamia, joten nykyisellä järjestelmällä jatkaminen ei ole mahdollista. Siirtymän on tapahduttava kerralla, eikä tule luoda erilaisia rinnakkaisia palkkausjärjestelmiä. Siirtymäajan tulee kuitenkin olla riittävän pitkä.

Kokonaispalkkausjärjestelmään siirtymisen positiivisena vaikutuksena voitaisiin saavuttaa etuja toimintojen keskittämisen kautta, kun esimerkiksi laskutus, lääkkeiden tilaaminen ja varastonhallinta olisi mahdollista keskittää. Kuntatyönantaja voisi myös arvioida, mitkä tehtävät on järkevää teettää eläinlääkärillä, mitkä muulla henkilökunnalla.

Palkkausjärjestelmän muutoksen negatiivisena puolena olisi puolestaan se, että muutos voisi rajoittaa lisäansioden saantia. Palkassa olisi oltava suoriteperusteinen osa. Eläinlääkäripalveluiden kustannusten kasvulla voi olla eläinsuojelullisesti huolestuttavia vaikutuksia. Kustannusten kasvu ei saisikaan nostaa asiakashintoja siinä määrin, että eläimiä jätettäisiin kustannusten kasvun vuoksi hoitamatta.

SELL on arvioinut, että työaikalain vaatimukset voidaan täyttää jo viiden eläinlääkäriin ringissä. Lisävirkojen tarve ei olisi kovin suuri. Mikäli päivitykset ovat kiireisiä eli aktiivitunteja on päivityksessä paljon, voidaan tarvita enemmän eläinlääkäreitä.

KT, Jenni Aaltonen: Työaikalain soveltamisalan piiriin siirtyminen edellyttää palkkausjärjestelmän muutosta, joten palkkausjärjestelmää koskevaa pykälää on käytännössä pakko muuttaa, jos palkkausjärjestelmää aiotaan ylipäätään muuttaa. KT ei kannata erilaisia rinnakkaisia järjestelmiä.

Kokonaispalkkausjärjestelmään siirtymisen negatiivisena vaikutuksena olisi työnantajan kustannusten kasvu. Palkkausjärjestelmän modernisoiminen olisi kuitenkin mahdollista, mikä olisi muutoksen positiivinen puoli. Palkkausjärjestelmä on vielä neuvottelukysymys, mutta todennäköisesti palkkauksessa olisi mukana suoriteosa.

KT on aiemmin laskenut virkojen tarvetta päivitysten perusteella. Työaikalain soveltamisalaan siirtyminen on iso muutos ja lisää virkojen tarvetta. Asiassa tehdään kuitenkin myöhemmin tarkempia laskelmia, kun asia etenee.

Puheenjohtaja totesi, että asiassa on tarkoitus keskustella siitä, olisiko mahdollista, että kunnat voisivat valita, valitsevatko ne nykyisen palkkausjärjestelmän vai kokonaispalkkausjärjestelmän. Lisäksi puheenjohtaja totesi, että vaikutus kunnaneläinlääkärivirkojen tarpeeseen on tiedettävä, jotta lakia voidaan muuttaa. Eläinlääkäreitä on oltava riittävästi täyttämään lisääntyneet tarve.

KKV, Mia Salonen: Nykyinen järjestelmä on haasteellinen, sillä läpinäkyvyys lakisääteisen palvelutuotannon ja muun palvelutuotannon välillä on melko huonolla tasolla: on vaikeaa selvittää esimerkiksi, mitä pelkästään lakisääteisten palveluiden tuottaminen maksaa kunnille, ja toisaalta epäselvää on myös, kuinka paljon kilpailullinen toiminta tuottaa. Nykymallissa peruseläinlääkäripalveluiden tarjoaminen muille kuin hyötyeläimille silloin, kun yksityistä tarjontaa on riittävästi, ei ole kunnan lakisääteisistä toimintaa, vaan kilpailullista toimintaa.

Sinänsä kilpailuneutraliteetin kannalta on mahdollista siirtyä kokonaispalkkausjärjestelmään tai säilyttää nykyinen praktikkomalli. Kilpailuneutraliteettisäännöt vain asettavat tietyt vaatimuksia toiminnalle. Kunnalle syntyy velvollisuus pitää lakisääteisestä ja muusta toiminnasta toisistaan erillistä kirjanpitoa, jos se harjoittaa muutakin kuin lakisääteistä toimintaa. Kilpailullinen toiminta on hinnoiteltava markkinaperusteisesti ja tilanteesta riippuen myös yhtiöittäminen voi olla tarpeen. Myös praktikkomallissa olisi praktikkoeläinlääkäriin toiminnassa kuitenkin pidettävä lakisääteiset palvelut erillään kilpailullisesta toiminnasta kirjanpidollisesti ja kilpailulliset palvelut olisi kilpailuneutraliteetin toteutumiseksi voitava hinnoitella erityislainsäädännön tai työehtosopimusten estämättä markkinaperusteisesti. Kirjanpidon eriyttämisestä ja eri palveluiden erilaisesta hinnoittelusta syntyy kunnalle hallinnollista taakkaa. Jos lisätulojen mahdollisuus kuitenkin on välttämätöntä järjestää virkaeläinlääkärien houkuttelemiseksi kuntiin, selkeintä olisi, jos praktikkoeläinlääkäri hoitaisi virka-aikana vain kunnan lakisääteisiä palveluja ja tarjoaisi muita palveluja itsenäisenä elinkeinonharjoittajana virka-ajan jälkeen.

Alueelliset erot voisi olla mahdollista huomioida paremmin, jos kunnat voisivat valita nykyisen järjestelmän tai kokonaispalkkausjärjestelmän.

MTK/SLC, Leena Suojala: Viljelijät ovat olleet pääsääntöisesti tyytyväisiä nykyiseen järjestelmään. Nykyinen järjestelmä olisi hyvä siten säilyttää. Myös eläinlääkärien autonomia tulisi säilyttää.

Palkkausjärjestelmän muuttaminen kasvattaisi kunnille aiheutuvia kustannuksia hallitsemattomasti ja lisäisi hallinnollista taakkaa. Eläinlääkäreitä tarvittaisiin lisää. Myös asiakkaille aiheutuvat kustannukset kasvaisivat. Palkkausjärjestelmän muutoksesta seuraava yhtiöittämisvaatimus voi johtaa siihen, että kunnat hakevat muita vaihtoehtoja.

Tietyt palvelut on joka tapauksessa maksettava julkisista varoista. Tässä asiassa on kyse siitä, mikä olisi hallinnollisesti tehokkain tapa käyttää näitä varoja. Nykyinen järjestelmä on kunnaneläinlääkärien työssäjaksamisen ja eläinlääkärien saatavuuden kannalta haastava, mutta yhteiskunnan kannalta edullinen. Järjestelmä turvaa eläinten terveyden, elintarvikkeiden turvallisuuden ja viime kädessä ihmisten terveyden.

SEY, Sanna Hellström: Nykyinen kunnaneläinlääkärijärjestelmä on historiallinen järjestelmä, joka perustuu kunnaneläinlääkärien huomattavan korkeaan työsidonaisuuteen. Järjestelmä vaatii modernisointia, koska tällaisena järjestelmä ei välttämättä houkuttele tekijöitä. Järjestelmässä on kuitenkin paljon hyviä puolia: eläinlääkäriapua on saatavilla joka puolella maata, ja järjestelmä takaa myös hyvän eläintautilanteen ja elintarviketurvallisuuden. Kun järjestelmää uudistetaan, näistä tavoitteista on pidettävä kiinni. Järjestelmän uudistamisessa olisi parannettava varsinaisten tehtävien hoitamisen edellytyksiä, ei rakennettava vain paljon uutta hallintoa, joka ei palvele varsinaisten tehtävien hoitamista.

Praktiikka on kunnaneläinlääkäriin virkatehtävä, ei bisnestä. Lakisääteisten eläinlääkäripalveluiden ja bisneksen yhdistäminen on vaikeaa. Huomattavan suuri osa eläinlääkäreistä toimii tälläkin hetkellä yrittäjinä.

Ruokavirasto, Terhi Laaksonen: Ruokavirastolla ei ole vahvaa näkemystä näihin kysymyksiin. Ruokavirasto kannattaa vaihtoehtoa, jonka mukaan kunnaneläinlääkärit siirtyvät työaikalain soveltamisalan piiriin ja kokonaispalkkausjärjestelmään. Ruokavirasto ei kannata erilaisia, vaihtoehtoisia järjestelmiä.

Kuntaliitto, Kaisa Mäntynen: Vaikutukset kuntatalouteen huolestuttavat. Työryhmän tehtävänä on selvittää mahdollisuuksia vähentää kunnille aiheutuvia kustannuksia. Nyt tehdyt esitykset lisäisivät kunnille aiheutuvia kustannuksia.

Yksi tapa vähentää kunnille aiheutuvia kustannuksia voisi olla kuntien lakisääteisten tehtävien perkaaminen.

Puheenjohtaja totesi, että monilla alueilla muiden eläinlääkäripalveluiden järjestäminen olisi haastavaa ilman pieneläinten peruseläinlääkäripalveluiden järjestämistä. Ympäröivä lainsäädäntö on muuttunut eläinlääkintähuoltolain säätämisen jälkeen, ja muuttunut lainsäädäntö asettaa vaatimuksia myös nyt valmisteltavalle laille.

HY, Janne Lundén: Työolosuhteita olisi modernisoitava, jotta nuoret eläinlääkärit haluaisivat ja jaksaisivat tehdä kunnaneläinlääkäriin töitä. Työn määrän on oltava kohtuullinen. Haasteet virkojen täyttämässä liittyyne enemmän sijaintiin ja työolosuhteisiin kuin kunnaneläinlääkäreiden määrään.

Kaikissa uudistuksissa on huolehdittava siitä, että järjestelmä pysyy ehjänä ja toimivana, ja nykyiset tehtävät kyetään hoitamaan.

Onko eläinlääkintähuoltolain 22 §:ssä tarkoitettu kunnan osallistuminen eläinlääkäripalveluista aiheutuviin kustannuksiin edelleen perusteltua ja tarpeellista, ja jos on, missä laajuudessa?

Kajsa Hakulin (MMM) totesi, että mikäli siirryttäisiin järjestelmään, jossa kunta perii kustannukset, voisi olla mahdollista muodostaa tasausjärjestelmä, jossa kustannukset eivät riipu eläintenpitopaikan sijainnista.

MTK/SLC, Leena Suojala: Viljelijöiden kannalta subventiomahdollisuus on ehdottoman tärkeä. Mikäli siirryttäisiin järjestelmään, jossa kunta perii palkkion ja kustannuksia tasataan, se voisi siirtää nykyisten matkakorvausten edut uuteen järjestelmään. Siinäkin tilanteessa olisi kuitenkin tärkeää, etteivät asiakasmaksut olisi liian korkeita.

Kuntaliitto, Kaisa Mäntynen: Muussa ympäristöterveydenhuollon valvonnassa valvontamaksut eivät riipu matkasta.

SELL, Katri Kiviniemi: Kuntien osallistuminen matkakorvauksiin on erittäin tärkeää. Olisi hyvä, jos tuottajat voisivat saada subventioita myös yksityisten palveluista.

Kommentit eläinlääkärien saatavuudesta, onko tarvetta lisätä saatavuutta ja keinot siihen

Puheenjohtaja totesi, että kyselyjen perusteella tilanne on hyvä. Joillain alueilla on ollut enemmän haasteita virkojen ja etenkin sijaisuuksien täyttämässä, mutta yleisesti järjestelmä toimii. Voiko joillain alueilla olla toisaalta se ongelma, että töitä on liian vähän, vai onko työsidonaisuus ainoa ongelma? Onko eläinlääkärikoulutuksessa ja koulutuksen aikana tehtävissä harjoitteluissa tapahtunut muutosta, vastaako koulutus työelämän vaatimuksia?

MTK/SLC, Leena Suojala: Opiskelijamäärän lisääminen voisi olla perusteltua. Etenkin Itä- ja Pohjois-Suomessa on ollut vaikeuksia saada virkoja täytettyä, eli todennäköisesti eläinlääkäreitä on liian vähän. Olisi toivottavaa, että eläinlääkärit olisi koulutettu Suomessa.

SELL, Katri Kiviniemi: Kysely osoitti, että virkoihin saadaan edelleen hakijoita. Onko pelkästään eläinlääkärien määrän lisääminen tehokasta, jos työolosuhteita tai järjestelmää ei uudisteta? Eläinlääkärien saatavuutta olisi parannettava ensisijaisesti työolosuhteiden parantamisen kautta.

Eläinlääkärien kouluttaminen on kallista. Tiedekunta on mitoitettu 70 opiskelijalle, eli opiskelijamäärän lisääminen edellyttää muutoksia tiedekuntatasolla. SELL ei poissulje ajatusta siitä, että eläinlääkäreitä koulutettaisiin lisää, mutta eläinlääkärien määrän lisäämiselle tulisi ensin olla todistettu tarve.

Asiakkaiden vaatimustaso on noussut paljon, ja eläinlääkärien työ on muuttunut henkisesti kuormittavammaksi. Työn kuormitus ei saa olla liiallista.

Joillain alueilla töitä on liian vähän.

SEY, Sanna Hellström: Koulutuspaikkojen lisääminen ei välttämättä ratkaisisi eläinlääkäreiden saatavuuteen liittyviä haasteita. Syrjäseutujen eläinlääkäripula on yleinen eurooppalainen ongelma, vaikka eläinlääkäreitä olisi todella paljon. Eläinlääkäreiden saatavuuden haasteita on ratkaistava ennemmin modernisoimalla työolosuhteita, työpaikkojen houkuttelevuus on tärkeää. Nykyisen järjestelmän aikana yksityisen sektorin palvelut ovat kasvaneet jatkuvasti. Yksityinen sektori houkuttelee mahdollisesti kuntapraktiikkaa enemmän.

HY, Janne Lundén: Kuinka paljon pitäisi olla eläinlääkäreitä, jotta myös kaikki sijaisuudet saataisiin hyvin täytettyä? Sijainti ja työolosuhteet vaikuttavat, ei vain eläinlääkäreiden lukumäärä. Ratkaisut, joita tehdään nyt opintopaikkojen suhteen, näkyvät työmarkkinoilla vasta monen vuoden kuluttua. Eläinlääkäreiden tarvetta on arvioitava tarkasti pidemmällä aikavälillä.

Koulutuksessa tai harjoitteluiden määrässä ei ole tapahtunut viime vuosina suuria muutoksia. Korkeampaan opiskelijamäärään siirtyminen vaikuttaa siihen, kuinka paljon on mahdollista harjoitella käytännön taitoja. Asiakkaiden vaatimustaso on noussut.

8. Johtopäätökset

Puheenjohtaja esitti yhteenvetonsa kokouksessa esitetyistä näkemyksistä:

- Praktikot eivät ole tällä hetkellä työaikalainsäädännön piirissä, mutta asiasta neuvotellaan SELLin ja KT:n välillä.
- Sekä nykyjärjestelmän säilyttäminen että järjestelmän uudistaminen sai kannatusta. Järjestelmän uudistaminen voisi parantaa työn houkuttelevuutta, vähentää työsidonnaisuutta ja edistää työhyvinvointia. Palkkausjärjestelmän muutos parantaisi läpinäkyvyyttä, turvaisi kilpailuneutraaliteettia ja lisäisi yritysten toimintaedellytyksiä. Palkkausjärjestelmän muutos nostaisi kuitenkin kustannuksia, mikä heijastuisi sekä työnantajiin että asiakasmaksuihin. Lisäksi tuotiin esille, että tarvittavien virkojen määrästä ei ole tällä hetkellä tietoa.
- Työsidonnaisuutta on jo vähennetty lisäämällä virkaehtosopimukseen viikkolepoa koskeva määräys.
- Matkoista aiheutuvia kustannuksia on joka tapauksessa tasattava. Nykyiset matkasubventiot ja palkkausjärjestelmän muutos voisivat olla vaihtoehtoisia tapoja tasata kustannuksia. Lisäksi nostettiin esille tarve lisätä kunnille mahdollisuus osallistua myös yksityisistä eläinlääkäripalveluista aiheutuviin kustannuksiin.
- Vakinaisiin virkoihin on toistaiseksi saatu hakijoita, mutta etenkin lyhyiden sijaisuuksien täyttämässä on ollut haasteita.
- Keskusteltiin myös siitä, että joillain alueilla työmäärä on liian vähäinen.
- Eläinlääkäreiden saatavuuden osalta keskusteltiin koulutusmäärästä, mutta myös työn houkuttelevuudesta. Koulutuksen sisältöön palataan tammikuussa.

9. Kokouksen päättäminen